

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἑσωτερικοῦ φρ. 6
Ἐξωτερικοῦ φρ. 7

Τὰ πρὸς δημοσίευσιν
ἔγγραφα δέον ἐπι-
στρέφονται.

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ

ΗΘΙΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΡΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Τῇ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΥΠΟ

Δ. Χ' ΔΑΝΙΗΛ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἡ ἔλη 8 τελ. 25 φρ.
Ἡ ἡμέρα 15
Ἡ γραμμή 0.25

Μετέται ἐπιστημονι-
καί, κοινωνικαί καὶ δι-
δακτικαί σύμφωνοι
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ
Περιοδικοῦ, κατα-
χωρεῖσθαι.

Διεύθυνσις: Rédaction de la Revue grecque «Πανδαίσις» VARNA (Bulgarie).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ Πα-
πικὰ Σχολεῖα. — Πῶς νὰ μὴ συναγωνώμεθα. — Περὶ προικῶς. — Ἡ ἀρεὶς
τοῦ σχιζματός. — Μικρὰ ἀρχαιολογικὴ πεζοποιΐα ἐκ Σούμλας εἰς Γκεδε-
ζέν. (Συνέχεια καὶ τέλος). — Ἀγγελλία. — Ἀλληλογραφία.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΚΑΙ

ΤΑ ΕΝ Τῇ ΑΝΑΤΟΛῇ ΠΑΠΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΠΟ ἑνὸς ἔτους ἰδρύθη, ὡς μὴ ὦφελεν, ἐν
Πάτραις Σχολῇ τῶν καλογραιῶν τῆς Ἱ-
βρέας, ἧτις σκοπὸν ἔχει, ὡς διεκήρυξεν, ur-
bi et orbi, νὰ μεταδώσῃ τὴν «ὕγιαν
πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν μόρφωσιν
εἰς τὰς Ἑλληνίδας». Ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ἔλα-
βεν, ὡς φαίνεται, τὰς Πάτρας ὡς σταθμὸν καὶ κέν-
τρον τοῦ καταχρονίου καὶ ἀντεαγγελικοῦ αὐτῆς σκο-
ποῦ ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι καὶ διὰ τοῦτο προστετέθη
καὶ μία ἐτι Σχολὴ πρὸς ταῖς ἄλλαις ὑπαρχούσαις, ἐ-
ναντίον ἐπιστήμων ὑποσχίσεων, αἵτινες ἐδόθησαν ἁλλο-
τε διὰ τῆς «Ἀρμονίας», ἐπιστήμου ὁργάνου τῆς Δυτι-
κῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι· αἱ ἐξετάσεις δὲ τῆς Σχο-
λῆς ταύτης ἐγένοντο ἐπισήμως καὶ μεγαλοπρεπῶς, πα-
ρισταμένου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δέ Ἀγγε-
λῆ καὶ ἄλλων Ἱησοῦιτών. Ἀλλ' εἰς κέντρα λακτίζου-
σιν οἱ καλοὶ κάθητοὶ Ἱησοῦιται. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλη-
σία εἶνε ἡ ἀκρόπολις τῆς ὀρθοδοξίας, ἧτις διετήρησεν
ἀθίκτα καὶ ἀναλλοίωτα τὰ δόγματα καὶ τὰς διδασκα-
λίας τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος καὶ τῶν πνευματοφόρων
Ἀποστόλων καὶ δικαίως καυχᾶται ἐν Κυρίῳ ἐπὶ τῇ
Ὀρθοδοξίᾳ, διότι αὕτη ἡ ἀμερόληπτος ἱστορία τρανο-

φράγγως μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ἀληθὴς καὶ πλήρης
καὶ ἀναλλοίωτος διδασκαλία τῆς ἀποκαλυφθείσης
θρησκείας εὐρίσκεται ἐν αὐτῇ, ἐν ᾧ ἐν ταῖς ἄλλαις Χριστιανι-
καῖς Ἐκκλησίαις, τῇ Παπικῇ καὶ Διαμαρτυρομένῳ, ὑπάρ-
χουσι μόνον μερικαὶ ἀλήθειαι καὶ ὅσα ἀναπτύσσεται ἡ
ὕγις Θεολογικὴ ἐπιστήμη καὶ δὴ ἡ Δογματικὴ καὶ
Συμβολικὴ, τόσῳ διαλύονται τὰ πυκνὰ τῶν προλήψεων
καὶ πλανῶν νέφρη περὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ-
τις δὲν εἶνε στάσιμος καὶ ἀδρανὴς, ὡς κακῶς τινες τῶν
Καθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων λέγουσι καὶ ὑποστη-
ρίζουσιν. Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία εἶνε καθαρῶς ἐθνικὴ
Ῥωμαϊκὴ, ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸ ἰδε-
ῶδες τῆς Ἐκκλησίας ταύτης εἶνε ἡ ὑποδούλωσις τῶν
Χριστιανικῶν λαῶν ὑπὸ τὸ ὑπερήφανον σκήπτρον τοῦ
Ἀλαθῆτου Πάπα καὶ ὡς Ῥωμαῖος ἐθνικός λέγει «ἄς
ἀσχολῶνται ἄλλοι περὶ τὴν φιλοσοφίαν, θεορίαν καὶ τὰς
καλὰς τέχνας, σὺ, λαὲ τῶν Ῥωμαίων, μέμνησο νὰ κυ-
βερνᾷς τοὺς λαοὺς καὶ θαμάζης τοὺς ὑπερηφάνους»
(regere populos et debellare superbos), καὶ ὑπῆρξεν
ἀληθῶς χρόνος, καθ' οὗς ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἐπέτυχεν
τούτου, ὑπὸ πρακτικοῦ πνεύματος ἀείποτε ἐμφορομένη,
ἀλλ' οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι εἶνε χρόνοι πνευματικῆς δουλει-
ας καὶ παχυλῆς ἀμειβίας καὶ οἱ ἐν τῇ Δύτει χριστι-
ανικοὶ λαοὶ ἐστέναζον φρεῖ! ὑπὸ τὴν φρεβρωτάτην ταύ-
την τῶν δουλειῶν. Μόνον ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ἡ
ἀληθὴς αὕτη νύμφη τοῦ Χριστοῦ, ἀντίστη γενναίως
καὶ κρατερῶς κατὰ τῶν πολυωνύμων καὶ πολυποικίλων
ἀντεαγγελικῶν σκοπῶν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, ἧτις
εἶχε καὶ ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι, τῆς ἀκροπόλεως τῆς
Ὀρθοδοξίας κυριευθείσης, εὐχερῶς θὰ ὑποτάξῃ καὶ τοὺς
κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνθισταμένους ἄλλους χρι-
στιανικοὺς λαοὺς. Ἡ ἀκατάσχετος φιλοπρωτία τῶν Πα-
πῶν ἢ κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα ἐπὶ τῆς φιλαυτίας δαί-

μόνον» (Σύντ. Ἱερ. Καν. τῆς Δ' σελ. 553), παντοῖα μέσα μεταχειρίζεται ἐπὶ πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις ἔχουσα βοηθὸν «τὸν Βασιλέα καὶ Κύριον τῶν Κυριευόντων» ἐφάνη νικήτρια ἐν μέσῳ φροβερῶν καὶ ἀπαισίων χειμῶνων καὶ κλυδῶνων, οἵτινες ἠγέρθησαν ἐναντίον Αὐτῆς· καὶ διὰ τὸν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας οἱ Ἕλληνες μάλιστα πάντων ἠγωνίσθησαν τοσούτους αἰῶνας, τί κακὸν οὐχὶ παθόντες, ὅπως αὐτὸν ἄχραντον καὶ ἀκέραιον καὶ ἀναφύετον διατηρήσωσιν· οἱ Ἕλληνες, τῶν ὁποίων οἱ Θεῖοι Πατέρες μετὰ τοὺς Ἀποστόλους ὑπῆρξαν φωστῆρες, τῆς οἰκουμένης, διδάσκαλοι τῶν ἐθνῶν, στύλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἀρραγεῖς τῆς Εὐσεβείας θεμέλιοι, πρόβουλοι τῆς ἀληθείας καὶ πρόμαχοι κατὰ πασῶν τῶν αἵρέσεων τροπιοῦχοι, ἀψευδὲς καὶ ἀσίγητον χρηστήριον ὅλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου! Παρὰ τούτων καὶ τοιούτων Πατέρων ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες παρελάβομεν τὸν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ θεολογίας «ἥτις ἐστὶν ὁ ἀρτιος κύκλος μετὰ τοῦ κανονικοῦ κέντρου», ἐνῶ ἡ Παπὴ ἡ ἐστὶ κέντρον ἄνευ περιφερείας, ἡ δὲ Διαμαρτύρησις περιφέρεια ἄνευ κέντρου.

II

Ἡ ὀρθοδοξία ἀπέβη ἐν τῷ ἐνδοξῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καὶ δυνάμει ἐθνικῇ καὶ ὑπερτάτῃ ἐθνικῇ ἀρχῇ, παρήγορος αὐτοῦ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας καὶ μυστηριώδης κιβωτός, ἐν ᾗ διεφυλάχθη ἡ γλῶσσα καὶ ὁ ἐθνικὸς ἡμῶν βίος καὶ ἱστορικὴ συνείδησις. Ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας τρανοφρόγγως μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ἐάν κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους ὑπεδουλοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ ἴσχυον αἱ ἀρχαὶ τοῦ φιλοδόξου Βησσαρίωνος, πάντως σήμερον δὲν θὰ ὑπῆρχον Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἐθνότης. Ὁ Καρδινάλιος Βησσαρίων ἐνόμιζεν ὅτι Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, Ἑλληνικὴ πατρίς, Ἑλληνικὴ φωνὴ παρῆλθον ἀνεπιστρέπτει, μὴ φιλοσοφῆσας δεόντως ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ τοῦτο ἔγραφεν ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἡγεμονόπαιδας Ἀνδρέαν καὶ Μανουὴλ, τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος Ἑλλήνος Θωμᾶ τοῦ Παλαιολόγου καὶ συνεβούλευεν ὁ ἀθλιος τοιαῦτα διὰ τοῦ παιδαγωγοῦ «Ποιήσατε τὰ αὐθεντόπουλα νὰ μὴ δὲν ἐνθυμοῦνται ὅτι εἶνε βασιλέως ἀπόγονοι, ἀμὴ ἄς ἐνθυμοῦνται ὅτι εἶνε διωγμένοι ἀπὸ τὸν τόπον των, ὄρφανοί, ξένοι, ὀλόπτωχοι, ὅτι εἶνε χρεῖα νὰ ζοῦν ἀπὸ ξένα χέρι . . . ἄς γονατίζουσιν (ἐν ταῖς Λατινικαῖς Ἐκκλησίαις) καὶ ἄς

ἀποσκηπάζωνται ὥσπερ οἱ Λατῖνοι καὶ ἄς μιμοῦνται ἐκείνους» (Χρον. Γ. Φρανζῆ βιβλ. Δ § κα') καὶ εἶνε ἀνάντηρρητον ὅτι μυριάδες Ἑλλήνων ἐν ἄλλοις χρόνοις ἀπώλεσαν τὴν ἑαυτῶν ἐθνικότητα καὶ ἐθνικὴν συνείδησιν, διότι μεταβάντες ἐν Καθολικαῖς χώραις καὶ ἀναγκάζομενοι ὑπὸ τῆς ἀδριεῖτος ἀνάγκης ἐγένοντο καθολικοί, διότι ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία εἶνε τυραννία πνευματικὴ καὶ θρησκευτικὴ.

Ἡ ἐμμονὴ κατὰ ταῦτα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ὁρθοδόξῃ διετήρησεν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τὸν ἐθνισμὸν ἡμῶν καὶ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Ἑθνους βίου καὶ τὴν ἐμμονὴν ταύτην τοῦ Ἑθνους ὀνομάζουσιν οἱ Δυτικοὶ συγγραφεῖς δεισιδαιμονίαν τῶν Βυζαντινῶν «εἰς τὴν δεισιδαιμονίαν ἡμῶν, λέγει ὁ ἀοιδιμος Κοραῆς, ἀποδίδουσιν οἱ Λατῖνοι τὸ πῆγμα τοῦ κοινοῦ λαοῦ νὰ μὴ ἐνωθῇ με τοὺς παπιστάς καὶ τὴν σταθεράν αὐτοῦ ἀντίστασιν εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ τὸν ἐνώσωσιν αὐτοκράτορας· εἰς τὴν δεισιδαιμονίαν ὁμῶς ταύτην (ἐν ἐγέννησέ ποτέ τι καλὸν ἢ δεισιδαιμονία) χρεωστοῦμεν οἱ σημερινοὶ γραικοὶ τὴν ὑπαρξίν μας. Χωρὶς τὸ εὐτυχέστατον τοῦτο πῆγμα τῶν πρὸ ἡμῶν καὶ ἡ δεισιδαιμονία ἤθελεν αὐξηθῇ ἐπὶ πλέον καὶ τὰ πολυπληθῆ τάγματα τῶν δυτικῶν μοναχῶν ἐμελλον νὰ καταβρωμίωσι τὸ ἔδαφος τῆς ταλαιπώρου Ἑλλάδος καὶ τὰ νερωικά τῆς Γ. Ἐξετάσεως κριτήρια νὰ φλογίζωσι τοὺς Ἕλληνας ὥς κατέφλεξαν πολλὰς μυριάδας Δυτικῶν καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία νὰ ὑποταχθῇ ὥς εἰς κεφαλήν, εἰς τὸν Πάπαν» (Προλεγ. Α' τόμ. «Ἀτακτ. σελ. κδ'). Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διεφύλαξε τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ὑπόστασιν οὐχ ἥμιστι ἐν τοῖς χαλεποῖς χρόνοις τῆς δουλοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνους, ὅπερ ἀπέβη ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας τὸ προπύργιον τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία «ὡς κιβωτός τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν παραδόσεων καὶ τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Ἑθνους» λέγει καὶ ὁ βαθὺς ἱστορικός κ. Καρολίδης, ἦτο οἶονεῖ πλοῖον φέρον ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν ἐθνικὴν ἱστορίαν καὶ ὅτε μὲν ἀπὸ οὐρίων φερόμενον ἀνέμων, ὅτε δὲ ἐν μέσῳ θεινοῦ κλύδωνος καὶ τρικυμιῶν ἀλλὰ πάντοτε μετὰ θάρρους καὶ καρτερίας τοῦ πληρώματος ὀδηγούμενον πρὸς τὸν λιμένα τῆς ἐθνικῆς ἱστορικῆς ἐπαγγελίας. Τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ἦτο τὸ φέρον ἐν ἑαυτῷ τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνισμοῦ (Ἱστορ. τοῦ ΙΘ' αἰῶν. τόμ. Β' σελ. 52)· ἐγὼ δὲ προστίθμι καὶ τὰς τύχας τῶν Σλαβικῶν ἐν τῷ Αἰμῷ κρατῶν, ἅτινα εὕρισκοντο ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Τοιαύτη απέβη ή 'Ορθοδοξία και τοιαύτην εὐεργετικήν ἐπίδρασιν ἔφεραν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐν τῇ μακροίῳ καὶ πολυταράχῳ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ· καὶ πρὸς ὑποδούλωσιν τοιαύτης Θεοφυτεύτου Ἑκκλησίας ἐδρύνθησαν καὶ ἱδρύνονται ὁσημέραι Παπικαὶ Σχολαὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἀποστέλλονται ἐκ τοῦ Βατικανοῦ τὰ ἀγαθὰ τάγματα τῶν Ἱησουϊτῶν τὰ ὡς σμήνη ἀκρίδων καὶ βρούχων ἐπιπεσόντα ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, ἀροῦ διὰ τῶν ἐγκυκλίων τοῦ Γέροντος Πάπα Λέοντος ΙΓ' οὐδὲν οὐδαμῶς κατορθώθη· προσπαθοῦσι δὲ νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ αὐτῶν διὰ τοῦ ψυχοκτόνου παιδαγωγικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐφαρμόζεται ἐν ταῖς Παπικαῖς ταύταις Σχολαῖς.

Πάρισι Ὀκτώβρ. 1898. ΠΟΥΓΚΑΡΠΟΣ Ι: ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ
(Ἀκολουθεῖ) ἱεροκλήρῳ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν κλινικῶν τοῦ γνωστωτάτου ἐν Γαλλίᾳ, σέβαστου μοι δὲ καὶ λίαν ἀγαπητοῦ καθηγητοῦ μου τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Αἰλλης, κ. Lemoine).

ΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΣΥΝΑΓΧΩΝΩΜΕΘΑ

Πλησιάζει ἡ ἐποχὴ τῆς συνάγχης. Πολλοὶ νομίζουν, ὅτι ἡ συνάγχη εἶναι ἐλαφρὰ ἀδιαθεσίᾳ, μᾶλλον ὀχληρὰ παρὰ ἐπικίνδυνος. Οἱ τοιοῦτοι ὅμως ἀπατῶνται αἰκτῶς· ἕκαστος πρέπει νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ἡ συχνὴ ἢ ἡ μὴ θεραπευμένη ταχέως συνάγχη εἶναι τὸ προανάγκρουσμα μελλούσης σοβαρᾶς ἀσθενείας, καὶ δὴ ἀρχομένης φθίσεως. Περὶ τούτου εὐκόλως δύναται τις νὰ πεισθῇ, ἐὰν φροντίσῃ νὰ ἐρωτήσῃ εἰς φθισικοὺς, πῶς ἔρχισεν ἡ ἀσθενεία των καὶ ἀπὸ τί πάσχουσιν· πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν θέλουσιν εἶπει ὅτι κατ' ἀρχὰς εἶχον μόνον συνάγχην, πολλοὶ δὲ μάλιστα καὶ θά διαβεβαιώσιν, ὅτι δὲν πάσχουν ἀπὸ τίποτε ἄλλο, παρὰ ἀπὸ δυνατῆς συνάγχης.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν καθεὶς δεῖται νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἐντελοῦς θεραπείας τῆς συνάγχης, μάλιστα ἀρχίσῃ αὐτῇ. Ἀλλὰ τοῦτο, δυστυχῶς, δὲν εἶναι διόλου εὐκόλον, ἂν ὄχι ἀδύνατον, διότι ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ ἡδυνήθη νὰ κάμῃ ἡ ἱατρικὴ κατὰ τῆς συνάγχης, ἦτο νὰ τὴν ἐνομάσῃ κόρυζαν (coryza). Ἐὰν ὅμως εἶναι δύσκολον, ὅπως εἵπομεν, νὰ κόψῃ τις τὴν συνάγχην ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ της ἢ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν θεραπείαν βρογχίτου, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, τίποτε μὲν ταῦτα δὲν εἶναι εὐκολώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ προφυλαχθῇ τις ἐξ αὐτῶν ἢ νὰ ἀποδιώξῃ τὸ κακὸν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ του.

Πρῶτον, λοιπὸν, πῶς δύναται τις νὰ προφυλαχθῇ; Ἡ συνάγχη, δηλ. ὁ ῥινοτραχειο-λαρυγγίτης οὗτος, ὅστις ὑπάρχει ἐν ἀρχῇ πάσης παθήσεως τῶν ἀναπνευστηρίων ὁργάνων, φαίνεται, ὅτι προέρχεται ἐκ τινῶν ἐντελῶς ἀγνώστων καὶ αὐτοῖς τοῖς βακτηριδιολόγοις, μικροοργανισμῶν, οἵτινες εἰσέρχονται διὰ τῆς ῥίνος καὶ τοῦ στόματος. Ἐπομένως, ἐὰν φροντίσῃ τις νὰ διατηρῇ τὰς εἰσόδους ταύτας ἐν ἀσχηφείᾳ, πρέπει καὶ δύναται θεωρητικῶς νὰ ἀποφεύγῃ τὴν συνάγχην. Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα ἡ πρᾶξις ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν θεωρίαν, παρετρήθη, ὅτι δὲν προσβάλλονται ποτε ἀπὸ συνάγχην πάντες οἱ ὑποκείμενοι εἰς αὐτήν, ἅμα ἀκολουθῶσι τὰς ἐξῆς συμβουλὰς.

α') Νὰ κάμνῃσι γαργάραν ἐκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέρας μὲ ἐν τῶν ἐξῆς φαρμάκων:

1.	Liqueur de Labarraque	50 gr.
	Eau distillée bouillie	1 litre.

ῥ

2.	Thymol	Ogr. 50
	Alcool	20 gr.
	Eau	1 litre.

β') Νὰ ἀπολυμάνωσι τὴν ῥίνα καὶ τὸν λάρυγγα διὰ βραχείας ἐμφυσήσεως (κονιοποιήσεως, pulverisation) ἐντὸς τῶν βωθῶνων καὶ τοῦ λάρυγγος δι' ἀπλοῦ ἀτμιστηρίου (vaporisateur) τῶν ἐξῆς οὐσιῶν:

Phénol-salyl	Ogr. 50
Chlorure de sodium	3 gr.
Eau distillée bouillie	500 gr.

γ') Νὰ καθαρῶσι τοὺς ὀδόντας καλῶς νὰ μὴ φέρωσι ποτὲ τοὺς δακτύλους εἰς τὴν ῥίνα καὶ νὰ βυζάνωσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας μερικὰς παστίλλας menthol.

Πάντες οἱ ἐκτελοῦντες τὰς παραγγελίας ταύτας θὰ δύνανται νὰ διέλθωσιν ὅλον τὸν χειμῶνα καὶ τὴν βροχερὰν παρ' ἡμῶν ἀνοιξιν χωρὶς νὰ συναγγωθῶσι ποτὲ.

Δεύτερον, πῶς δύναται τις νὰ κόψῃ τὴν συνάγχην ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ της. Τοῦτο θὰ εἶναι δυστυχῶς ἀναγκαῖον νὰ κάμῃ τις συχνότερον, διότι ὀλίγιστοι εἶναι οἱ φροντίζοντες νὰ προλάβωσιν τὴν συνάγχην, καθ' ὃν τρόπον ὑπεδείξαμεν ἀνωτέρω. Ἀλλὰ ἡ συνάγχη δύναται νὰ κοπῇ μόνον ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἀρχῇ της. Τὰς πρώτας δηλ. ὥρας τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῆς, καθ' ἃς αἰσθάνεται τις κνησμὸν τινα κατὰ τὴν τραχεῖαν, καὶ μικρὰν, ὅλως ἀσήμαντον καταρροήν. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ μόνη θεραπεία

τῆς συνάγχης συνίσταται ἐν τῇ ἀντιστήσῃ. Ἐπιμόνως συνιστᾶται ἡ κατάποσις 4—6 καψυλῶν essence de térébenthine. Τὸ θεραπευτικὸν τοῦτο μέσον ἐπιτυχᾶναι συχνότατα, λίαν πιθανῶς ἕνεκα τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ἀντιστηπτικοῦ τούτου διὰ τῶν ἀναπνευστηρίων ὀργάνων. Ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἔχοντας τὸν στόμαχον ἀδύνατον. Εἰς τοὺς τοιοῦτους συνιστᾶται νὰ ἐμβρέχωνται πανίᾳ εἰς φανικὸν ὁξὺ ἢ ἐντὸς l'ysol, 50 τοῖς 1000, τῶν ὁποίων ἡ ὁσμὴ εἶναι ὀλιγώτερον δυσάρεστος, νὰ τὰ κρατῶσι πρὸ τῆς ῥινὸς καὶ τοῦ στόματός των καὶ νὰ ἀναπνέωσιν τὰ ἀναδιδομένα ἀέρια ἐπὶ εἴκοσι λεπτά τοῦτο δὲ νὰ ἐπαναλαμβάνωσι πολλάκις, δύο ἢ τρεῖς φορές, κατὰ τὸ διάστημα τῶν 24 ὥρων.

Καὶ τοῦτο δὲ ἄνευ βλάβης τοῦ γαργαρισμοῦ ἢ τῆς ἐμμενέσεως. Ἐὰν δὲ τὴν ἐπισύσαν ὑπολειφθῇ μικρά τις ἐτι ἀδιαθεσία, πρέπει νὰ λάβῃ τις ποτῆριον καθαρτικὸν καὶ μετὰ τινος ὥρας ὀλίγην κινήσῃ, 0,50 ἑκατοστ. Τοιοῦτοτρόπως ἀπολυμαίνει τις καὶ τὰ πεπτικά του ὄργανα.

Ἐὰν ὁμως μολεῖται, ἀγαπητὲ ἀναγνώστα, ἡ συνάγχη σας ἐξακολουθεῖ νὰ σᾶς ἐνοχλῇ—πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν θέλω νὰ πιστεύσω—φοβηθῆτε τὴν φθίσιν καὶ σπεύσατε παρὰ τῷ ἱατρῷ σας, ἵνα διαβεβαιωθῆτε περὶ τῆς μὴ ὑπάρξεως αὐτῆς καὶ ἵνα ζητήσητε τελεσφορώτερά μέσα πρὸς ἐντελὴν θεραπείαν.

Βάρνα.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Ὀκτώβριος 1898.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ

ΟΠΟΙΑΝ ΕΠΙΔΡΑΣΙΝ ΕΣΧΕΝ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΚΑΙ ΟΠΟΙΑΝ ΠΡΟΙΚΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΖΗΤῇ ΤΙΣ

Ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς πολλοὺς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπασχόλησε καὶ ἐξακολουθεῖ ἀπασχολοῦσα μέχρι σήμερον. Κατὰ τινὰς ἡ προῖξ εἶνε τὸ μέσον, ὅπερ ἀνύψωσε τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ οἰκογενεῖᾳ θέσει, καθότι κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους καὶ μέχρι τῶν Ῥωμαίων ἡ γυνὴ ἐθεωρεῖτο ἐν τι ἐπιπλὸν ἀναγκαῖον τῷ ἀνδρὶ, ὡς τὸ κῆθισμα, φερ' εἰπεῖν, ἢ τὸ σάρωθρον κτλ. Ἡ γυνὴ δὲν συνεζευγνύετο τότε τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' ὑπανδρεύετο. Αὕτη ἐθεωρεῖτο δούλη τοῦ ἀνδρός, ὃν πρωρισμαίνον, ἵνα ἱκανοποιήσῃ τὰς σαρκικὰς μόνον τοῦ ἀνδρός

ἐπιθυμίας. Οὐδὲν τι νόμιμον συνέδεεν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνδρός, ὅστις ὁσάκις ἤθελεν ἀπέλυεν αὐτὴν, ἢ τὴν ἐπώλει εἰς ἄλλον, τοῦθ' ὅπερ ὑφίσταται παρὰ πολλοῖς τῆς Ἀνατολῆς μέχρι σήμερον λαοῖς. Δεῖψανα τῆς τοιαύτης οἰκτρᾶς καὶ ἐλεεινῆς καταστάσεως τῆς γυναικὸς, μαρτυροῦντα τὴν ποτε ἀφομοίωσιν αὐτῆς τῷ ἀχθοφόρῳ ζῶν, ἔμεινον μέχρι σήμερον, καὶ παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις τῆς Εὐρώπης λαοῖς. Τὰ πολυτίμα ψέλλια καὶ περιλαίμια, ἅτινα τοσοῦτον ὑπερηφάνως φέρονται παρὰ πολλῶν γυναικῶν περὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς καὶ λαϊμόν, οὐδὲν ἑτερόν εἰσιν, ἢ λείψανα κρίων σιδηρῶν, δι' ὧν ἐδένετο ἡ γυνὴ μετὰ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν, ἀπαραλλάκτως ὅπως σήμερον δένουσι τὰ ἀχθοφόρα ζῶα. Εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν χρεωστεῖται καὶ ὁ θεσμὸς τῆς προικὸς ὡς λύτρα τῆς ἐλευθερίας τῆς γυναικὸς, ἥτις διὰ νὰ θεωρηθῇ νόμιμος σύζυγος τοῦ ἀνδρός αὐτῆς εἶδει νὰ προσφέρῃ αὐτῷ προῖκα, ἄλλως ἐθεωρεῖτο παλλακίς.*)

Καὶ ἡλευθερώθη μὲν ἡ γυνὴ τῶν κρίων, δι' ὧν ἐδένετο, διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς προικὸς, ἀποχρυσώσασα καὶ δαμαντοκλήσασα αὐτὰς ὡς γνώρισμα πλέον πολιτισμοῦ καὶ πλοῦτος καὶ ὡς κόσμημα πλέον, ἀλλὰ ἡ κοινωνία κατεδικάσθη εἰς ἑτέραν κατὰδικήν, οὐχὶ ὀλιγωτέραν τῆς πρώτης καταστρεπτικῇ διὰ τὴν γυναῖκα.

Ἡ γυνὴ ἔπαυσε πλέον νὰ εἶναι μόνον μήτηρ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ οἰκοδόσποινα. Αὕτη, ἕνεκα τοῦ πλοῦτος αὐτῆς, ἤρξατο ἐξαγοράζουσα τὸν ἄνδρα, ἵνα δυνήθῃ δι' αὐτοῦ καὶ δεῖξῃ οὐ μόνον τὸν πλοῦτον αὐτῆς, ἀλλὰ ἵνα καὶ γυναικεῖαν κενοδοξίαν καὶ κουφόνοιαν ἱκανοποιήσῃ. Ἡρᾶτο ἀναμιγνυμένη εἰς τὰ κοινωνικά καὶ παντοῦ, ὅπου θὰ ἱκανοποιεῖ ἀδυναμίαν τινὰ, ἢ θὰ ἐγένετο τοῦλάχιστον λόγος περὶ αὐτῆς. Ἐκεῖναι δὲ τῶν γυναικῶν ἀφ' ἑτέρου, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπελάμβανον τοῦ πλοῦτος, ἤρξαντο καταδικαζόμεναι εἰς ἀγαμίαν. Τὰ αἰσθητά, συμπάθεια, ἔρως, σεβασμὸς, τιμὴ κτλ. ἤρξαντο ἐκπίπτουσα. Ὁ πλοῦτος διὰ τῆς δαιμονίας αὐτοῦ ἰσχύος, τὸ πᾶν ἤρξατο λύων κατὰ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον. Οἱ ἐπὶ τοιοῦτω βάσεων οἰκογενειακοὶ θεσμοί, ἀπληθεύσαν φαινομενικῶς τὴν γυναῖκα, καθότι αἱ μὲν πολύφερνοι ἐγένοντο δούλαι τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιδείξεων, αἱ δὲ ἄπροικες κατεδικάσθησαν εἰς ἀγαμίας δουλείαν, καὶ ἐπὶ τέλους εἰς ἀτιμίαν, ὡς μὴ ὤφειλε! καθότι πᾶσα γυνὴ ἄπροιξ ἦτο παλλακίς! Ἡρᾶτο πόλεμος με-

*) Περὶ τῆς ἀπροίκου γυναικὸς ὁ Πλάτων λέγει:

Magis in concubinato tibi dedisse, quam in matrimonio, Mᾶλλον σὲ ἔχει δώσει ὡς παλλακὴν ἢ ὡς γυναῖκα.

(Ἰδ. Οἰκογεν. Δίκαιον Ἀλκιδ. Κρατῆ 1891).

ταῦτο τῶν πλουσίων καὶ πτωχῶν γυναικῶν. Αἱ πτωχαὶ ἤρξαντο ἀναζητοῦσαι ἔντιμα καὶ ἐλεύθερα βιοποριστικὰ μέσα. Ἐντεῦθεν ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ τάπητος πλέον τὸ γυναικεῖον ζήτημα μεθ' ὧν αὐτοῦ τῶν φάσεων ἀνεφάνησαν οἱ ὅροι τῶν ἀρχῶν τοῦ Περικλέους, καθ' ὅς καλλιτέρα ἦτο ἐκείνη ἡ γυνή, περὶ τῆς ὁποίας λόγος δὲν ἐγένετο ἐν τῇ ἀγορᾷ, βραδύτερον δὲ ἀνεφάνησαν καὶ τὰ *cherchez la femme* κτλ, ἂν καὶ εἶχεν ἤδη ἀναπετασθῇ ἡ σημαία τῆς μετὰ τοῦ ἀνδρός ἰσότητος τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἐχούσης ἀρχὴν οὐχὶ πλέον τῇ ὕλικῇ ἢ πνεύματι, ἀλλὰ τῇ ἠθικῇ. Ὁ Σωτὴρ διὰ τῶν Ἀποστόλων, ὥρισεν τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ καὶ κοινωνίᾳ. «Οὐκ ἔστι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην οὐκ ἔστι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θήλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (Γαλατ. γ' 26—28)», λέγει ὁ Ἀπόστολος. Ἐκτοτε ἤρξατο νὰ ἐκτιμᾶται οὐχὶ πλέον ἡ πολυφέρνος καὶ ἄνους γυνή, ἀλλ' ἡ ἠθικῶς πολυφέρμος. Οἱ δὲ νουνεχέστεροι τῶν ἀνδρῶν ἤρξαντο ζητοῦντες, οὐχὶ πλέον προῖκα ὕλικήν, ἀλλὰ προῖκα ἠθικὴν. Πόλεμος ἤδη μετὰ τὴν ὕλικήν καὶ ἠθικὴν, προικός. Αἱ ὥραται ὁμῶς καὶ πλούσιαι γυναῖκες πολλαχοῦ ἐξηκολούθουν νὰ δεσπόζωσιν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν μάλιστα, ὥστε πολλάκις κατέβριψαν ἡ ἐγκατέστησαν καὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας. Ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατὰστασις ἀπεσχόλησε πολλοὺς ἠθικολόγους καὶ ῥήτορας τῆς ἐκκλησίας. Ἐν τοῖς πρώτοις δὲ εἶνε ὁ θεὸς Χρυσόστομος, ὅστις λίαν δριμυτῶς ἀντεπεξέρχεται κατὰ τῆς προικός. «Τί λέγεις ἄνθρωπε φωνεῖ ὁ θεὸς Πατήρ, ἀπὸ γυναικὸς κερδαίνειν ἐπιθυμεῖς, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, οὐδὲ ἐρυθριᾷς, οὐδὲ εἰς τὴν γῆν καταδύῃ, τοιούτους κερδῶν ἐπιζητῶν τρόπους, καὶ ποῦ ταῦτα ἀνδρῶν τὰ ῥήματα; (Τομ. 51, 225 Ἐγκωμ. εἰς Μάρτυρον). Τὰς γὰρ ἔνδον ἀρετὰς ἀρίστηι, ὅσα ἐκ τούτου συμβαίνειν ἀνάγκη· τὸ πρόνημα τῆς γυναικὸς τὴν δουλοπρέπειαν τὰς μάχας τὰ τῶν οἰκετῶν ἐνείδῃ. «Ὁ πένης ὁ ῥακενδύτης, ὁ ἄτιμος καὶ ἐξ ἀτιμῶν τί γὰρ ἔχων ἤλθεν· οὐ γὰρ πάντα τῆς κυρίας (Ματθ. ὁμ. ιγ' Τ. 58 633) καὶ ἀλλὰ τοῦ Πρωτον ἀνδρα ζῆται ὄντως ἀνδρα καὶ προστάτην, ὡς σώματι μέλλων ἐπιθήσειν κεφαλὴν, ὡς οὐκ ἀνδράποδον ἀλλὰ θυγατέρα, αὐτῷ μέλλων παραδώσειν μὴ χρήματα ζῆται, μὴ γένους λαμπρότητα, μὴ πατρίδος μέγεθος, πάντα ταῦτα περιττά, ἀλλὰ ψυχῆς εὐλάβειαν, ἐπεικείαν, τὴν ἀληθινὴν σὺνεσιν τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον, εἰ βούλει μεθ' ἡδονῆς τὸ θυγάτριον ζῆν. . . Ζῆται μάλιστα μὲν ὁμότιμον εἰ δὲ

μὴ δυνατόν πενέστερον μάλλον ἢ εὐπορώτερον, εἶγε μὴ ἀποδόσθαι δεσπότην, ἀλλ' ἐκδοῦναι ἀνδρὶ βούλει τὴν θυγατέρα. . . παρακάλεισόν τὸν Χριστὸν παραγενέσθαι· οὐ γὰρ ἐπαισχυνθήσεται μυστήριόν ἐστι τῆς Αὐτοῦ παρουσίας· εἰπέ· «ὁ ἂν θέλῃς, σὺ οἰκονόμησον ἐργάησον Αὐτῷ τὸ πρᾶγμα καὶ τιμηθεῖς ταύτῃ παρὰ σοῦ τῇ τιμῇ ἀμείψεται σε. (Κολοσσ. ὁμ. 16 Τ. 62, 379)».

Ὁ θεὸς Χρυσόστομος ἀντεπεξέρχεται τόσον δριμύτως κατὰ τῆς προικός, καθότι ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ τὰ συνοικέσια κατ' ἐξοχὴν ἐγένοντο ἐπὶ βάσεων ἀκριβῶς κερδοσκοπικῶν. Περὶ ἰδιαιτέρας, ἀντροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῆς γυναικὸς ολίγον ἡ εἰσὸς δὲν ἐρρόντιζον. Ἡ γυνὴ παρὰ πολλῶν θεωρεῖτο ἔτι μέσον διασκέδασις τοῦ ἀνδρός. Τῶν σκέψεων τούτων ἐνεφροῦντο καὶ αὐτοὶ ἔτι ἄνδρες, ἄλλως σοφοὶ ἀλλὰ μισόγυναι, ὧν τὰς γνώμας καὶ τὰ ὀνόματα περιττὸν θεωροῦμεν ν' ἀναφέρωμεν, σημειοῦντες μόνον ὅτι καὶ ὁ θεὸς Πλάτων ὀνομάζει τὴν γυναῖκα «λάθος τῆς φύσεως». Ἐπὶ τέλους ὁμῶς ἀνεφάνησαν ὑπέρμαχοι τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀντροφῆς. Ἦρξαντο ἀναρπάζεσθαι γυναῖκες σοφαί, αἵτινες ἡμαῦς τὴν δόξαν τῆς πλουσίας. Καὶ νὰ μὲν σήμερον ἐξακολουθεῖ ἔτι νὰ γένηται παρὰ πολλῶν ἡ προτιμησις τῆς πολυφέρμου καὶ ἀνευ ἀγωγῆς νέας, δὲν περιφρονεῖται ὁμῶς καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔτι ἡ πτωχὴ, ἀλλὰ καλῶς ἀνατετραμμένη νέα. Ἐάν δὲ ἡ πολυφέρμος, ἐνὸς περὶ κέκτηται τὴν ὕλικήν ὑπεροχὴν, εὐρίσκει θαυμαστάς, ἡ ἠθικῶς πολυφέρμος, εὐρίσκει θαυμαστάς καὶ ἐκτιμητάς καὶ ἐκεῖ ἐνθα ἡ ὕλικῶς πολυφέρμος δὲν εἶναι δεκτή. Μ' ὅλον τοῦτο ὁ Θεσμός τῆς προικός πολλαχοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ᾖ, τὸ κύριον δέλεαρ τοῦ συνοικεσίου, ἐνθεν πολλάκις αἱ οἰκογενεακαὶ ἐριδὲς μετὰ τῶν συνδεθέντων διὰ τῶν προσκρίων καὶ ἀβεβαίων θεσμῶν τοῦ πλούτου νέων, οὐδόλως δὲ λαβόντων ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἠθικὰ καὶ βέβαια δεσμὰ.

Καταφερόμενος ὁμῶς κατὰ τῶν πολυφέρμων, παρακαλοῦμεν ἵνα μὴ τις παρεξηγήσῃ ἡμᾶς ὡς θεωροῦντας ὅτι ἡ ὑπαρξὶς πλούτου εἰς τινα νέαν εἶνε σημεῖον καλῆς ἀγωγῆς, ἡ δὲ μὴ ὑπαρξὶς σημεῖον καλῆς ἀγωγῆς, καὶ ἐπομένως συμπεριλάβει καὶ ἡμᾶς μετ' ἐκείνων, ὅτινες μέχρι σήμερον καταφερόμενοι κατὰ τῆς προικός λέγουσι: «Ἐάν θέλῃς γυναῖκα νὰ σὲ ἐκτιμήσῃ πάρε πτωχὴν, ἡ πλουσίαν ἢ σὲ κάμῃ δοῦλον». Οὐδόλως συμμεριζόμεθα τὴν ἰδέαν ταύτην, προτιμοῦμεν δὲ μάλιστα νὰ εἰμεθα δοῦλοι τῆς πλουσίας ἢ τῆς ἀπόρου. Διότι πολλάκις εἶδομεν νέας χαμπιώχους, αἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξὶν αὐτῶν ἐγχεύουσιν εἰς τὸν σύζυγον αὐτῶν, ἦσαν γυναικαὶ καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως,

μετὰ ἐλάχιστον ὅμως χρονικὸν διάστημα τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν αὐταὶ οὐχὶ μόνον ἤρχισαν νὰ μὴ σέβωνται τὸν ἄνδρα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ κατασπαταλῶσι τὸ πᾶν. Ἡρξάντο ἐνδυνάμεναι τόσον ἀνοήτως καὶ γελοίως, ὥστε οὐχὶ μετὰ πολὺν χρόνον κατήντησαν αὐτὴ τε καὶ ὁ δυστυχὴς ἀνὴρ εἰς αἰσχρὰν καὶ ἐλεεινὴν κατάσταση. Εἶδομεν ἐπίσης καὶ γυναῖκας πολυφέρονους, ἀλλὰ καλῶς ἀνατεθραμμένας, αἰτινες, καίτοι ἐγνώριζον ὅτι ὅλη ἡ ὑπαρξίς καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ ἀνδρός αὐτῶν εὐρίσκετο εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅμως οὐχὶ μόνον ἐξετίμων προσχρόντως τὸν ἄνδρα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ σεμνῶς ἐνεδύνοντο καὶ δὲν ἐσπατάλουν ὅπου δὲν ἔπρεπε· ὥστε ἡ καλλίστη προῖξ μιᾶς νέας δὲν εἶνε οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ πένις αὐτῆς, ἀλλὰ ἡ καλὴ ἀνατροφή. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ μάλιστα ἀπὸ γυναῖκα πτωχὴν καὶ ἄνευ ἀνατροφῆς. Ἀνατροφήν ἄρα πρῶτον ζητήσῃ, ἥτις καὶ προτιμητέα καὶ ἀπὸ τοῦ πλούτου, καθότι ὁ μὲν πλοῦτος εἶναι τι πρόσκαιρον καὶ ἡ ἀπόλειπα αὐτοῦ εἶναι τυχαία, ἡ ἀνατροφή δὲ εἶναι τι ὑπερῶγον, εἶναι ἡ καρὼν καὶ ἡ αἰτία τῆς εὐζωίας καὶ εὐτυχίας, ἄνευ δὲ αὐτῆς καὶ τοῦ Κροίσου αὐτοὶ Ὀρσαυροὶ οὐδὲν ὠφελοῦσιν. Ἀνατροφή δὲ συνδυαζομένη μετὰ πλούτου εἶναι τὸ ἀριστον καὶ τέλειότερον ὅπερ δύναται νὰ προσφέρῃ νέα τις. Βεβαίως τὰ ὅλα καλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἓν μέρος. Πρέπει τις νὰ λαμβάνῃ πολλὰ ὑπ' ὄψιν. Περιττὸν πρὸς τούτοις εἶναι ν' ἀναφύωμεν κατὰ πόσον εἶνε ἐφήμερος ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις ὀλίγον γνωρίζει τὸν προορισμὸν αὐτῆς ὡς συζύγου, νομίζουσα ὅτι διὰ τοῦ γάμου ἄρχεται αὐτῇ νέα περίοδος διασκεδάσεων. Ἡ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχομένη γυνὴ μαθεῖται ὅτι δὲν ζῇ πλέον μόνον δι' ἑαυτήν, ἀλλὰ ζῇ ἕνα καταστήσῃ εὐτυχὴ σύζυγον καὶ τέκνα, καὶ διότι τὴν κοινωνίαν διὰ τοῦ ἐν Κυρίῳ εἰρημικοῦ καὶ διαπλαστικοῦ αὐτῆς βίου.

Τὸ νυμφεύεσθαι εἶναι ταυτόσημον τοῦ αἶρῃν τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ τοῦτέστιν τοῦ νὰ εἶναι τις ἕτοιμος τὸ πᾶν νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ τῆς τοῦ ἄλλου εὐτυχίας καὶ ἐντεῦθεν ἀκριβῶς ἐγκρίεται ὁ ἀληθὴς προορισμὸς καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρόγυνου.

Νέα ἥτις αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἔχουσιν τὰς ἀρετὰς ταύτας ἔστω βεβαία ὅτι ἔχει τὴν καλλιτέραν προῖκα πάσης ἄλλης, νυμφευομένη δὲ θέλει ἀληθῶς φέρει τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν οἶκόν της. Τοιαύτην λοιπὸν προῖκα πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ τῆς γυναικὸς, διότι αὕτη μόνον εἶνε ἀγαθὸν ἀνεκτίμητον καὶ ὠφελείας αἰωνίας πρόξενον τὴν τοιαύτην γυναῖκα ἐγνωμιάζων καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν γράει:

«Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὕρηται: Τιμιώτερα δὲ ἔστι λίθων πολυτελῶν ἢ τοιαύτη. Θαρσέει ἐπ' αὐτῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρός αὐτῆς. . . . Ἐγένετο ὡς ναὺς ἐμπορευομένη μακρόθεν. . . . καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκτῶν. . . . Ἐγένετο δὲ ὅτι καλὸν ἔστι τὸ ἐργάζεσθαι. . . . Οὐ προτίζηται ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. . . . Περιέλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἥνικα ἂν καθίσῃ ἐν «συνοδείῳ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς».

(Παροιμ. Σολομ. λα')

Βάρνα Ὀκτώβριος 1898

A. M—ος.

 ΔΙΑΔΥΟΜΕΝΟΙ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 296 ὁδὸς Ταργόβσκα (Ἀκτάρικα) καταστήματος τοῦ Κου Σάββα Αὐγερινίδου, πωλοῦνται τὰ ἐν αὐτῷ ποικίλα εἶδη εἰς τιμὰς εὐθηνεστάτας.

2—3

Ἡ ΑΡΞΙΣ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ

Τὰς ῥωσικὰς ἐνεργείας περὶ τῆς ἄρσεως τοῦ σχίσματος πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποστερέονται, υποπευδόμενοι ὅτι αὐταὶ ἀποβλέπουσιν πρὸς ὠφέλειαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀνχιμνητικόμενοι ὅμως τῆς διαγωγῆς, ἣν ἡ ῥωσικὴ διπλωματία ἐπεδείξατο ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἡμῶν ἀγῶνι, νομίζομεν ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀμάρτημα νὰ συμμεριζώμεθα παρομοίως ὑπονοίας. Ἠκούσαμεν, ὅτι ἐν διαστήματι τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ἡ ῥωσικὴ ἐν Κων)πόλει διπλωματία ἦτο κατὰ τῶν ἡμετέρων ὁρῶντων προσώπων ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ σχίσματι, διότι ἐν αὐτοῖς διέδραμεν διόρρονες τῶν Πολωνῶν, τινὲς τῶν δόκτων μετὰ τὴν πολωνικὴν τοῦ 1831 ἐκτὸς ἐπανάστασιν ἐγκατασταθέντες ἐν Κων)πόλει δὲν ἐπαυον ῥάδιουργοῦντες κατὰ τῆς Ρωσίας. Πρὸς σύλληψιν τῶν ὑπονοητῶν τούτων ἔδοσαν ἀφορμὴν αἱ στεναὶ σχέσεις, ἃς εἶχον τινα τῶν ἡμετέρων ὁρῶντων προσώπων μετὰ τῶν προσφύγων ἐν Κων)πόλει πολωνῶν. Ἀλλ' ἂν ὅπου τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν σχίσμα κατέστη κοινὸς ἐθνικὸς ἀγὼν κατὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχείου, ἡ ῥωσικὴ διπλωματία ἔλαβε τὸ μέρος τῶν βουλγάρων καὶ ὑπεστήριξεν αὐτοὺς παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ. Οἱ σύγχρονοι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν ἀγῶνος θὰ ἐνθυμῶνται βεβαίως ὅποιον ὁρμήσαν καὶ ὀργίλην γλῶσσαν ἐτήρει κατὰ τῆς Ρωσίας ὁ ἐν Κων)πόλει καὶ Ἀθήναις ἐλληνικὸς τύπος, διότι θῆθεν ὑπερήσπιζε καὶ ἐπροστίθει τοὺς βουλγάρους. Κατὰ τὸ 1870 εἰς ἐξέδῃ τὸ γερμανικὸν περὶ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ βουλγάρου Ἐκάρχου τοῖς πᾶσι ἦτο γνωστὸν ἐν Κων)πόλει ὅτι διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ γερμανικοῦ τούτου πολὺ εἶχε βοηθήσει ὁ τότε ἐν Κων)πόλει ῥώρος πρεσβυτῆς στρατηγὸς Ἰγνάτιος. Τὸ Πατριαρχεῖον Κων)πόλεως εἶχε κινήσει δολόκληρον πόλεμον κατὰ τοῦ γερμανικοῦ τούτου, ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος παρητήθη ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐξελέγη Ἀνθίμος ὁ Κουταλιανός. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πατριαρχείας τοῦ Κουταλιανοῦ εἶχον καταβληθῇ προσπάθειαι ὥπως συννενοηθῶσι βούλγαροι καὶ Ἕλληνες. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αἱ προσπάθειαι αὗται ἐφαίνοντο ὅτι θὰ ἐπιτύχωσι, διότι ἀμρότερα τὰ μέρη ἦσαν εἰρηκτικῶς διατεθειμένα. Οἱ ἀρχιερεῖς ἡμῶν καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐπισκόποι ἦσαν

τὸν Πατριάρχην, ὅστις ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν εἰς Ὁρτάκοι. Τοιαῦται φιλοφρονήσεις μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἡγετῶν ἡμῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος πρὸ πολλοῦ ἦσαν ἀγνωστοί. Ἀποτέλεσμα τῆς εἰρηνικῆς ταύτης ἀμφοτέρων τῶν ἀντιπάλων μερῶν διαθέσεως ἦτο μικτὴ ἐπιτροπὴ, εἰς τὴν ἀνατέθηκε νὰ ὀρίσῃ ἀκριδῶς τὰ ὅρια τοῦ Ἐξάρχου καὶ νὰ διαγράψῃ τὸ δέκατον ἄρθρον τοῦ φερμάνιου, τὸ ὅποιον ἄρθρον μέχρι σήμερον εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, τὸ κύριον ἐμπόδιον τῆς συνεννοήσεως τῶν ἐλλήνων μεθ' ἡμῶν. Κατὰ τὸν ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Τέπλωφ «Τὸ Ἑλληνοβουλγαρικὸν Ἑκκλησιαστικὸν Ζήτημα» καταχωρισθέντα κατάλογον ὁ Πατριάρχης: «Ἀνθίμος ἦτο διατεθειμένος νὰ παραχωρήσῃ ἐκτὸς τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν ῥητῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ φερμάνῳ, καὶ τὰς ἐξῆς: τὴν τῆς Ὀχρίδος, Σκοπίων, Νευροκοπίου καὶ τοῦ βορείου μέρους τῆς ἐπαρχίας Βιτωλίων ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν δὲ τῇ Θράκῃ τὴν ἐπαρχίαν Νόβαι ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως καὶ τὸ Ἀχι-Τσαλεμπὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Εἰνότης. Δὲν ἤδυνήθησαν ὅμως διὰ τοὺς ἐξῆς δύο λόγους, νὰ συνεννοηθῶσι. Ἀφ' ἐνὸς κληρικοὶ τινες τῶν ἡμετέρων ἐφοδῆθησαν μήπως μετὰ τὴν συμφωνίαν μείνωσι ἔξω τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Κοσμικοὶ δὲ τινες ἀφ' ἐτέρου ἐχρῶνθησαν διὰ τί ἡ συμφωνία νὰ γείνη ἀνευ τούτων, καὶ τῇ συμφυγῇ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν Χρήστοβιτς καὶ Πάντοβιτς. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεία, ἐνωθέντα, ἰσχυρῶς ἀντέπραστον κατὰ τῆς συνδιαλλαγῆς, διαδίδοντα ὅτι τὰ βουλγαρικὰ συμφέροντα ἐθυσίσθησαν, ἐκτὸς δὲ τούτου ὅτι θὰ ἐδίδοντο καὶ χρήματα εἰς τὸν Πατριάρχην. Αἱ ἀντιπράξεις αὗται προήγαγον μεγάλην ταραχὴν μεταξὺ τῶν ἐν Κων)πόλει βουλγάρων καὶ προκάλεσαν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 1872 ἔτους τὰ τῆς τελετῆς τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν περαιτέρω διακοπὴν τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τοῦ Πατριάρχου Κων)πόλεως. Ὁρῆλθες ἡ τότε διακοπὴ αὕτη τῶν διαπραγματεύσεων ἡ ὅχι περὶ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν οὐδὲν, θετικόν.

Τὰ μέγιστά τε γεγονότα φαίνονται πως ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν κατὰ τῆς συνδιαλλαγῆς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν δύο τινα: πρῶτον ὅτι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν ζήτημα δὲν ἤλθεν ἐπὶ, καὶ δεύτερον ὅτι τότε εἴχομεν ἀντιπάλους μόνον τοὺς Ἕλληνας ἐνῷ τώρα εἰς αὐτοὺς προσετέθησαν, οἱ σέρβοι, ῥωμοῦνοι, τοῦρκοι καὶ τῆς οἰδεν ὅποιοι ἀκόμη καὶ ἐπομένως, μεθ' ὅλας τὰς φαινόμενικὰς ἡμῶν προσόδους, ὁ ἀγὼν ἡμῶν κατέστη θεινότερος καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ ἀδηλότερον.

Μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ σχίσματος οὐχὶ ἄπαξ, κατέστη ἐπαισιωχτὴ ἡ ὠφέλεια τῆς ῥωσικῆς προστασίας. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1872 καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τοῦ 1873 ἡ τσερκικὴ κυβέρνησις δεινῶς ἐπέβλεπε τὴν ἐξάρχιν. Ὁ μέγας βεζύρης Μιτχάτ πασᾶς καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Χαλίλ Σερὶφ πασᾶς ἐπιμόνως ἀπῆλθον παρὰ τῆς ἐξαρχίας, ὅτε μὲν τὴν μεταβολὴν τοῦ κατὰ τὸ 1870 ἐκδοθέντος φερμάνιου, ὅτε δὲ μεταβολὴν τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ βουλγαρικοῦ κλήρου, ὅστις ὡς σχισματικὸς, ἔπρεπε νὰ φέρῃ ἀμείωσιν διόφρον τῆς τοῦ ἐλληνικοῦ. Ἡ τσερκικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἐν τῇ ἐξαρχίᾳ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Τσομάκωφ καὶ τῶν ὁπαδῶν του τὰ ὄργανα αὐτῆς, αἵτινα προσεπάθον νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία τῆς. Ἀλλ' ἡ πλειονοψυχία ἦτο κατ' αὐτῶν καὶ ἀντέταξε γενναίαν ἀνστάσιν κατὰ τῶν τσερκικῶν ἀπαιτήσεων. Μόλις κατὰ τὸ 1874 ἡ ἐξάρχια ἀρέθη ἐν εἰρήνῃ, χάρις τῇ ἰσχυρᾷ μεσολαβήσει τοῦ μακαρίτου Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐλευθερωτοῦ, ὅστις τὸ αὐτὸ ἔτος κατήλθε δι' Ὀδησσὸς εἰς Λιβανείων.

Ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ἐπέβλεπε τὸν τότε ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, Ρασίτ πασᾶ, ὅτι χαριεστὴς τὸν βασιλέα ἐξ ὀνόματός του.

Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ μακαρίτης βασιλεὺς εἶπε τῷ Ρασίτ πασᾶ νὰ δηλώσῃ τῷ Σουλτάνῳ, τὴν βαρεὶαν ἐντύπωσιν, ἣν προῦξένον εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸ ῥωσικὸν ἔθνος τὰ διαπραττόμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς του εἰς τοὺς ἐμπολέμους καὶ ἐκείνους τῶν Ῥώτων βουλγάρους δεινὰ. Οἱ βασιλικοὶ οὗτοι λόγοι, ἀνακοινωθέντες τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τοῦ Ρασίτ πασᾶ κατέπρασταν τὴν ἐχθρικὴν τῆς τσερκικῆς κυβερνήσεως κατὰ τῆς ἐξαρχίας στάτιν.

(Συνέχεια)

Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΕΚ ΣΟΤΜΛΑΣ ΕΙΣ ΓΚΕΒΕΔΖΕΝ

Καὶ πλησίον δὲ τῆς εἰσόδου τῶν ἀρχαίων τειχῶν σώζονται ἐρείπια Μονῆς, πολλαχῶς ἀνασκαφέντα καὶ διερευνηθέντα. Διελθόντες εἴτα διὰ τοῦ ἐπανελθόντος ῥῆθι παντοπώλου καὶ μικρὸν ἀναψυχθέντες, ἠκολουθεύομεν τὴν πρὸς τὴν Δέβναν ἄγρουν, δι' ἐμείων πεδίων, ἀγρῶν σίτου καὶ ὕδρου πεδίων, ὑπὸ φαιδρῶν χωρικῶν θεριζομένων καὶ θεραπευομένων. Οὕτω, παρὰ τῷ παντοπώλῃ τοῦ χωρίου Νικολάφ Κόστσβ, ροῦσαντες εἰς τὸ χωρίον Μοναστήριον, εὗρομεν νομισματὰ τινά τοῦ γαμβροῦ καὶ συναυτοκράτορος τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου, τοῦ Λικινίου ὡς καί τινα τεμάχια θετραυμένης ἀσημέντου μεταγενεστέρως ἐπιγραφῆς, ὅθεν περὶ μεσημβρίαν προσγγίζομεν εἰς τὸ χωρίον Δέβναν, μακρόθεν ἀποθαυμάζοντες τὴν σειρὰν τῶν ὕδρουμῶν καὶ ἀνεμομύλων. Ἐκ τοῦ χωρίου, ὡς μηδὲν εὐρόντες, ἀτεπρὸς θέρος ἀπόντων τῶν πωλούντων, ἀπῆλθομεν εἰς τοὺς μύλους, ὅπου γευματίσαντες καὶ πολλοὺς εὐρόντες τοὺς γνωστοὺς, ἐπεσεφθήμεν τὸν παρὰ τὴν ἀρχαίαν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα πόλιν Μαρκανούπολιν¹⁾ ὁδομετρικὸν ὅρον, μιλιοδείκτην ἡ μιλία

¹⁾ Μαρκανούπολις παρὰ τοῖς μύλοις τῆς Δέβνας. Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τοὺς ἀδελφούς Κ.Κ. Κ. καὶ Χ. Β. Σκόρπλι ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μετὰ Χρ.) λαβούσα τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μαρτίας (Marcia) (fragm. Dexippii 17 β'. Aum. Marc. 27, 4, 12). Ἡ Μαρκανούπολις ἦτο πρωτεύουσα τῆς ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας Moesia inferior (Κάτω Μοισία) (Marquardt Röm. Staatsverwaltung (p. 316) καὶ διεκρίθη ἐν ταῖς μάχαις τῆς ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐπετέθησαν ἐκ βορρᾶ κατὰ τῆς Μοισίας. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη εὐρίσκατο τοποθετημένη ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὁδῷ, ἣτις ἦν τὴν Ὁδησσὸν μετὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Αἰμοῦ Νικοπόλεως (παλαιὰ Νικηοῦς βορείως τοῦ μεγ. Τυρνόβου) καὶ μετὰ τῆς πόλεως Ἐκζους τοῦ ποταμοῦ Δουναβίου (παρὰ τῇ χωρίῳ Πίγεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Ἰστροῦ), διὰ τοῦτο ἐχρηστέμευ ὡς σημείον ἔξόδου τῶν ῥωμαϊκῶν στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν καὶ κύριον σημείον πρὸς ἐπιθεσιν ἐκ μέρους τῶν βορείων ἐχθρῶν. Ἡ Μαρκανούπολις εἶχε τοὺς περιστοιχιστοὺς τῆς κατοικοῦς Ἕλληνας καὶ ἦτο κέντρον μίαν τῶν θρακικῶν ἐπαρχιῶν (Basilli notitia, ed. H. Gelzer. Lipsiae 1890 pp. 3, 25, 26).

Κατὰ τὸν Κ. Κ. Τρετσίε (Cesty po Bulharsku = C. E. 1888 p. 624) τὸ ὄνομα «Μαρκανούπολις» ἀπόλλυται μετὰ τὸν θάνατον

ριον (miliarium) 0.48 μ. διαμέτρου, Ἐν τῇ ἐνεπιγράφῃ ταύτῃ λιθίνῃ στήλῃ, τὴν ὁποίαν ἔξω τῶν σωζομένων ἐρείπων, παρὰ τὰ θεμέλια τῶν ἀρχαίων τειχῶν τῆς πόλεως, παρὰ τῷ νεοδητῷ τοῦ σιδηροδρόμου σταθμῷ, Β. Α. πλησίον τῶν μύλων Οἰουσέκ-Σουλᾶκ καὶ Τσικουρ-σουλᾶκ ἀνεῦρε χωρικός ἀροστρίων ἐν τῷ ἐκεῖ ἀγρῷ, ἀναγινώσκονται αἱ ἐξῆς λέξεις:

ΤΩ ΘΕΙΟΤΑΤΩ ΑΥ
ΤΟΚΡΑΤΟΡΙ ΜΑΝΤΩ-
ΝΙΩ ΓΟΡΔΙΑΝΩ Η
ΠΟΔΙΣ Η ΜΑΡΚΙΑΝΟ.
ΠΟΔΕΙΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ
ΙΔΙΟΙΣ ΟΡΟΙΣ

Ἡ στήλη αὕτῃ ἱδρύθη κατ' ἄλλους μετὰ θριαμβευτικὴν εἰσοδὸν τοῦ ῥωμαίου Αυτοκράτορος Τίτου Γορδιανοῦ (3-ον μ. Χ. αἰώνα), στηθεῖσα ἔξωθεν τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἐπὶ τῆς κεντρικωτάτης ὁδοῦ. Παρόμοια μιλίαρια εὐρέθησαν καὶ πλησίον τοῦ χωρίου Ἀσαρδίκι, ἕτερον παρὰ τὸ χωρίον Ἀβτατ καὶ ἐν παρὰ τῷ χωρίῳ Ἐξί-μπεϊ. Ἰσοπεδούμενου τοῦ παρὰ τὸν σταθμὸν τῆς Δέβνας μέρους ἀνεσκάφη καὶ ἡ πλησιέστατα τοῦ σταθμοῦ πετρίνη λάρναξ, διὰ πλυνθίζοντων μεγάλου ἀρχαίου σχήματος πυκνοτάτων πλινθοκεραμίδων κεκαλυμμένη, ἐν ἣ ἀνευρέθησαν καὶ λείψανα ὀστέων.

Ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τῆς Δέβνας, τῇ περὶ ὑπὸ ὁροσειρῶν διακοπτομένη ἐθαυμάσαμεν καὶ τὰ μελωδικῶς, προῦντικῶς, θωπευτικῶς, μετὰ γλυκυτάτου ἀρώματος φύσεως διαβρέοντα καὶ τρυφερῶς διὰ μέσου τῶν φυσικῶν γλοερῶν ὀχθῶν κυλινδούμενα διαυγῇ ρεῖθρα, τὴν περὶ βλάστην, τοὺς τῶν πεδίων ὕδατοδείκτας, καὶ τὰς φιλόδρους ἰτέας, τὰ χαριέστατα καὶ γραφικῶς σμικρὰ νησίδρια, τὰ τάγματα τῶν ποικιλομόρφων καὶ ποικιλοχρόων ἀδιαβρόχων δυτῶν, τῶν νησῶν καὶ γηρῶν, αἰτνές ὡς ἄφοβα πλοῖα καὶ πλοίαρχοι σοβρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς διασχίζουσι, τὰ ἀφθότως παρσφένοντα ὕδατα (ἐν οἷς κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἐκεῖ ἀνακαλύπτονται καὶ ἔχνη πλυνθίνων ὀχετῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως), ἅτινα ἡ τέχνη ὡς κινητήριον μηχανὴν μεταχειριζομένη τίθησιν εἰς ἐνέργειαν σειρὰν ὅλην ὁδρομύλων, ὧν τινες διακρίνονται ἐπὶ τελειοτάτῳ συστήματι. Τοιοῦτος ὁ τῶν Κ.Κ-ων Γεωργίου Ταβάκου καὶ Πρεζέντη, κατασκευασθεὶς ἐν Στρασβούργῳ, τοῦ ὁποίου καταλεπτῶς πάντα τὰ μηχανήματα εἶχε τὴν ευγένειαν νὰ ἐπιδείξῃ ἡμῖν ὁ ἐν αὐτῷ Κ-ος Ἀθανάσιος Δεβελέκης. Ὁ σίτος, παραλαμβανόμενος ἐκ τῆς ἀποθήκης, αὐτόματος κοσκινίζεται, χωρίζεται τῶν ζιζανίων καὶ τῆς αἶρας, ἀλγίθεται λεπτότατος, ἀρίων, εἰς ἰδιαίτερον μέρος τὸ πίτυρον, τὴν σεμίδαλιν καὶ γεμίζεται εἰς σάκκους, διὰ μυρίων τεχνικωτάτων καὶ κομψῶν μηχανημάτων. Ὁ μύλος δι' ὃν ἐδαπανήθησαν 7.500 εἰκοσὸφραγκα καὶ δι' ὄντημέ-

ρον προσφέρονται 12.000, παράγει 200 σάκκους ἀλεύρου ἐντὸς 24 ὥρων.

Ἀναψυκτικώτατον καὶ τερπνὸν θέαμα ἐν Δέβνᾳ εἶναι καὶ αἱ πηγαὶ ἐξ ὧν ῥέει τοσοῦτον ὕδωρ, τοσαύτης κινητικῆς δυνάμεως. Μικρὸς τις κύκλος ὕδατος, εἶδος λίμνης σμικροτάτης, ἣς ὁ ὀφθαλμὸς περιλαμβάνει τὰ θύρια, καλυπτόμενα ὑπὸ ὕδατοφύτων, καὶ τὴν ὁποίαν δύναται τις καλλίτερον νὰ μελετήσῃ καὶ περιέλθῃ ἐπὶ λέμβου. Ἰδοὺ τὸ ἐξωτερικὸν ἐκάστης τούτων. Μάτην ἐρευνᾷ τις ἐκρὴν ἰσχυράν τὸ μόνον ὅπερ διακρίνει, κατόπιν ἐπισταμένης ἀτενίσεως καὶ ἐξετάσεως τῆς ἐπιφανείας, εἶναι μικρά τις κίνησις καὶ φυσαλίδες, αὐτόματος ἐλαφρὸς ἀναβρασμὸς, ἀναπνέουσις ἐκ τῆς ἔσωθεν πηγῆς, ἀθροῦτως σφύζοντος*) καὶ ἄνω διαχεομένου ὕδατος. Πηγὴ ἡσύχως κάτωθεν ἐκ τοῦ βάθους αὐτῆς ἡρέμως τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ λιμνιδίου ταράσσουσα, ἐξάγει ὕδωρ ἀναβρῶν αὐτόματον, σχηματίζον πίδακας φυσικοῦς. Ἐκ τῆς ἡσύχου καὶ ἀπνῶς σμικρᾶς ταύτης κινήσεως, ὕδωρ πολὺ, συγκεντρούμενον καὶ συστενόμενον κινεῖ τὸν πρῶτον παρ' αὐτῷ ὁδρομύλον, οὗτινος τὰ ὕδατα χρησιμοποιοῖ ὁ κατόπιν καὶ οὕτως ἀλλήλοδιαδόχως διὰ τῶν ἐκ τοῦ βάθους ἀνά τὴν ἐπιφάνειαν ἀπλουμένων πηγῶν κινεῖται πᾶσα ἡ τὴν κοιλάδα τῆς Δέβνας ἐπιχαρίτως διαυλαχοῦσα γραμμὴ τοῦ ὕδατος τῶν μύλων καὶ τῶν φιλόδρων ἰτεῶν. Ὅποταμὸς οὗτος Δέβνα, μηκύνόμενος καὶ χωρῶν διὰ τῶν ὑπωρειῶν τῆς διακλαδώσεως τοῦ Αἴμου, ἐκβάλλει ἐν μέσῳ ἰτεῶν εἰς τὴν λίμνην τοῦ Γκεβεδέξ.

Πόσα πλησιέστατα τῆς κατοικίας ἡμῶν, πόσα περίεργα καὶ ἀξιοθέατα ἀγνοοῦμεν, διότι δὲν λαμβάνομεν τὸν κόπον νὰ τὰ ἐρευνήσωμεν! Ἐν Δέβνᾳ εἶδον διὰ πρώτην φοράν καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ Αἴμου ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ καταφυγόντας ἐξ Ἡπείρου νομάδας, οἵτινες μόνην τὴν ἑλληνικὴν ὁμιλοῦντες καὶ εἰς χιλιάδας πολλαπλασιασθέντες, ἀμειγῆς διαμεινουσι, πλουτοῦντες ἐκ τῆς κτηνοτροφίας τῶν προβάτων, ἐνθα διαμένοντες καθ' ὅλον τὸ θέρος, διαχειμάζουσιν ἐν Πύργῳ καὶ τοῖς περὶ.**))

Ἐκ Δέβνας τὴν ἐπαύριον, δι' ὁδῶν καταφύτων καὶ ὕδατων διελθόντες καὶ ὑπὸ πανηγυρίζουσιν θεριστῶν καὶ θεριστρίων τὰς ὄφεις παρελκόμενοι, ἐφθάσαμεν εἰς Γκεβεδέξ, ἐνθα σμικρὸν γευματίσαντες καὶ ἀναπυθέντες, ἐπανήλθομεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου πλήρεις ζωηρῶν καὶ θυμηρῶν ἐντυπώσεων, καὶ μετ' ἀνανεωθέντος καὶ γεγανωμένου σώματος καὶ πνεύματος εἰς Βάρναν, χαίροντες διότι χάριτι Θεῷ λαμπρῶς ἐξεπληρώσαμεν τὸν σκοπὸν τῆς σμικρᾶς ἡμῶν ταύτης ἐκδρομῆς.

Ὀκτώβριος 1898.

Δ. Χ' ΔΑΝΙΗΛ.

ΑΔΔΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Κ-ος Νικλ. Πιλάδη, Ἱ. Καμπανέλλη, Διαμ. Ἀθανασίου, Ἀλξ. Γραμματέϊδης Παντιπ. Ἐνταῦθα. Ἐλδδ. εὐχαρστ.

*) Σφύζω = τουργα, σχίζω, σφιδάγο.

**) Πρὸ τίνος ἡ Κυβέρνησις διέταξε αὐτοὺς ἢ νὰ πολιτογραφηθῶσι καὶ μὴ μεταναστεύουσιν ἢ νὰ μὴ ἐπανέλθωσιν πλέον, διότι κατὰ τὸ Κτηνιατρικὸν Συνέδριον βλάπτουσι τὴν χώραν.

τοῦ αυτοκράτορος Μαυρικίου (1002 μ.Χ.), ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀνω ἐξηγήσεως «σημειώσεως τοῦ Βασιλεῖος» ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρχεν ἐν κατὰ τὸν 8^{ον} αἰῶνα. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Μαρκιανούπολις διετηρήθη μέχρι σήμερον ἐν τῇ ὀνομασίᾳ ἀρχαίου τινος χωρίου «Μαρκιζάν», πρὸς νότον τῶν τῆς Δέβνας μύλων, ἐνθα ὑπῆρχε χωρίον μέχρι τοῦ 1829.